

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 807/06
14.06.2006. godina
Beograd

SGZZ 799/06

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Zvezdane Lutovac, Nikole Stanojevića, Mihaila Rulića i Slobodana Dražića, članova veća, u parnici tužioca AA, čiji je punomoćnik advokat AB, protiv tuženog BB, čiji je punomoćnik advokat BA, radi utvrđenja nevažnosti ugovora o doživotnom izdržavanju, odlučujući o reviziji tužioca, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Nišu Gž. broj 2261/05 od 21.11.2005. godine, u sednici veća održanoj dana 14.6.2006. godine, doneo je

P R E S U D U

I USVAJA SE revizija tužioca, PREINAČUJE presuda Okružnog suda u Nišu Gž. broj 2261/05 od 21.11.2005. godine tako što SE ODBIJA žalba tuženog kao neosnovana i POTVRĐUJE presuda Opštinskog suda u Nišu P. broj 4317/03 od 15.4.2005. godine.

II ODBACUJE SE kao nedozvoljen tužiočev zahtev za zaštitu zakonitosti.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Nišu P. broj 4317/03 od 15.4.2005. godine stavom prvim izreke je utvrđeno da ne proizvodi pravno dejstvo ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen dana 6.12.1994. godine a overen pred Opštinskim sudom u Nišu R. 1700/94 dana 9.12.2004. godine između sada pokojnog PP kao primaoca izdržavanja i tuženog kao davaoca izdržavanja. Stavom drugim izreke tuženi je obavezan da tužiocu na ime troškova postupka isplati iznos od 136.250,00 dinara u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude.

Pravosnažnom presudom Okružnog suda u Nišu Gž. broj 2261/05 od 21.11.2005. godine stavom prvim izreke usvojena je žalba tuženog i preinačena presuda Opštinskog suda u Nišu P. broj 4317/03 od 15.4.2005. godine, tako što je odbijen tužbeni zahtev tužioca kojim je tražio da se prema tuženom utvrdi da ugovor o doživotnom izdržavanju overen pred Opštinskim sudom u Nišu R. 1700/94 dana 9.12.1994. godine, zaključen 6.12.1994. godine između sada pokojnog PP kao primaoca izdržavanja i tuženog, ne proizvodi pravno dejstvo. Stavom drugim izreke tužilac je obavezan da tuženom plati troškove parničnog postupka u iznosu od 83.150,00 dinara u roku od 15 dana.

Protiv navedene pravosnažne drugostepene presude tužilac je izjavio blagovremenu i dozvoljenu reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava, a potom i zahtev za zaštitu zakonitosti.

Ispitujući najpre osnovanost revizije odnosno pravilnost pravosnažne drugostepene presude u smislu odredbe člana 399. ZPP-a, Vrhovni sud je našao: da je revizija osnovana zbog pogrešno primenjenog materijalnog prava. S tim što donošenjem pobijane drugostepene presude nije učinjena apsolutno bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP-a na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju tužilac je kupac i držalac dvosobnog stana koji se nalazi u Nišu u ulici Žrtava fašizma broj 7/2, po ugovoru o kupoprodaji koji je zaključio i sudski overio dana 1.11.1996. godine kod Opštinskog suda u Nišu pod Ov. broj 3290/96, sa prodavcem sada pokojnim PP, koji ga je uveo u posed tog stana još po zaključenju njihovog ugovora o doživotnom izdržavanju koji su zaključili i sudski overili dana 1.4.1994. godine pred Opštinskim sudom u Nišu u predmetu R. 433/94 i to tužilac kao davalac izdržavanja a sada pokojni PP kao primalac izdržavanja. Iako je sada pokojni PP raskinuo taj ugovor o doživotnom izdržavanju pravosnažnom presudom Opštinskog suda u Nišu P. broj 4840/94 i sa tuženim zaključio predmetni ugovor o doživotnom izdržavanju, tužilac je i posle toga nastavio da sa svojom porodicom živi u navedenom stanu, u kojem je od te 1994. godine do svoje smrti dana __1997. godine proveo i sada pokojni PP, a tužilac ga sahranio. Predmetni ugovor o doživotnom izdržavanju su sada pokojni PP u svojstvu primaoca izdržavanja i tuženi u svojstvu davaoca izdržavanja zaključili su dana 6.12.1994. godine i overili ga pred Opštinskim sudom u Nišu u predmetu R. 1700/94 dana 9.12.1994. godine, ne pribavivši za njegovo zaključenje saglasnost Ministarstva finansija Republike Srbije. Tim ugovorom je primalac izdržavanja za izvršenje ugovornih obaveza davaoca izdržavanja ovome kao naknadu ostavio navedeni dvosobni stan koji je kasnije prodao tužiocu. Iza smrti PP je pokrenut ostavinski postupak u predmetu Opštinskog suda u Nišu O. broj 492/97 koji je obustavljen zbog nepostojanja njegove zaostavštine. Dok je ovde tuženi koji nikada nije bio u državini navedenog stana, pokrenuo u svojstvu tužioca pred Opštinskim sudom u Nišu parnicu za iseljenje ovde tužioca iz tog stana (po osnovu navedenog ugovora o doživotnom izdržavanju) pod brojem P. 425/99 koja je prekinuta do okončanja ove.

Polazeći od izloženog utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je pravilno zaključio da predmetni ugovor o doživotnom izdržavanju zaključen između tuženog kao davaoca izdržavanja i sada pokojnog PP kao primaoca izdržavanja sudski overen dana 9.12.1994. godine ne proizvodi pravno dejstvo u momentu smrti primaoca izdržavanja (preminulog dana 8.2.1997. godine) jer je ovaj za života a nakon zaključenja predmetnog ugovora, raspolagao navedenim stanom prodavši ga kupoprodajnim ugovorom od 1.11.1996. godine tužiocu. Sa pravnog stanovišta Vrhovnog suda stoga što je ugovorom o doživotnom izdržavanju u smislu člana 117. tada važećeg Zakona o nasleđivanju ("Službeni glasnik" SRS br. 52/74 sa izmenama i dopunama u brojevima 1/80 i 25/82) čije se odredbe primenjuju na konkretni slučaj shodno članu 237. stav 2. važećeg Zakona o nasleđivanju ("Službeni glasnik" RS br. 46/95 od 4.11.1995. godine) prenos svojine na stvarima primaoca izdržavanja odložen do trenutka njegove smrti. Iz čega sledi da primalac izdržavanja zadržava svoje pravo svojine na stvarima koje su predmet takvog ugovora, pa njima može raspolagati i otuđiti ih.

Upravo zato je pogrešno i neprihvatljivo pravno stanovište drugostepenog suda rezultirano donošenjem pobijane drugostepene presude, koji u zakonskoj formulaciji odložene predaje nepokretnosti do smrti primaoca izdržavanja iz navedenog člana 117. citiranog Zakona, vidi pravnu argumentaciju za svoj pogrešni pravni zaključak: da ugovor o doživotnom izdržavanju proizvodi pravno dejstvo momentom zaključenja, a da je predaja nepokretnosti koje je predmet tog ugovora davaocu izdržavanja samo odložena do momenta smrti primaoca izdržavanja i da zato kasniji pravni posao, u konkretnom slučaju kupoprodajni ugovor koji za predmet ima istu nepokretnost, u toj konkurenciji ne proizvodi pravno dejstvo.

Naime, obzirom na dvostranu obaveznost ovog formalnog ugovora, ugovorne stranke u trenutku zaključenja ugovora o doživotnom izdržavanju stižu samo obligaciona prava. Izvršenje njihovih ugovornih obaveza nije istovremeno jer je prenos svojine na primaočevim stvarima odložen do trenutka njegove smrti (u kom trenutku svojina na tim stvarima prelazi na davaoca izdržavanja) pa je sve dotle primalac ovlašćen da po sopstvenoj volji raspolaže svojim stvarima i primerice ih otuđi, kao u konkretnom slučaju zaključenjem kupoprodajnog ugovora. U tom sledu stvari to primaočevo otuđenje navedene nepokretnosti (pre momenta njegove smrti), čini nemogućim predmet njegove obaveze iz predmetnog ugovora o doživotnom izdržavanju u smislu člana 47. ZOO, zbog čega taj ugovor ne proizvodi pravno dejstvo.

Sledom izloženog Vrhovni sud je preinačio pobijanu drugostepenu presudu i odlučio kao u stavu I izreke ove presude u smislu člana 407. stav 1. u vezi člana 491. stav 1. ZPP-a.

Prilikom donošenja ove odluke, nije odlučivao o naknadi troškova celog postupka u smislu člana 161. stav 2. ZPP-a imajući u vidu da bi tužiocu pripali revizijski troškovi, ali da ih on nije zahtevao.

Baveći se ocenom dozvoljenosti tužiočevog zahteva za zaštitu zakonitosti, u smislu člana 421. u vezi člana 401. stav 2. tačka 5. ZPP-a, Vrhovni sud je našao da taj zahtev tužioca nije dozvoljen jer je izjavljen sa razloga sa kojih se po zakonu ne može izjaviti.

Naime, dopisom Gt. I br. 495/06 od 13.3.2006. godine Republičko javno tužilaštvo je obavestilo sud i podnosioca predloga da nije podiglo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv navedene sudske odluke.

Pozivajući se na odredbu člana 418. ZPP-a tužilac je preko svog punomoćnika iz reda advokata blagovremeno dana 12.4.2006. godine izjavio zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka, bez naznake o kojoj je konkretno povredi reč.

Obzirom da je odredbom člana 417. ZPP-a propisano da javni tužilac može podići zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 5. ovog Zakona; to stranka kao supsidijarni podnosilac zahteva za zaštitu zakonitosti shodno članu 417. ZPP-a, taj zahtev zato može izjaviti samo sa onog istog zakonskog razloga sa kojeg ga može izjaviti javni tužilac; što znači u slučaju kada je sud protivno odredbi ZPP-a svoju odluku zasnovao na nedozvoljenim raspolaganjima stranaka (član 3. stav 3. citiranog Zakona).

Prema tome, kako tužilac svoj zahtev za zaštitu zakonitosti nije podneo iz razloga propisanih članom 417. ZPP-a već paušalno zbog navodne bitne povrede odredaba parničnog postupka kao formalnog razloga, a suštinski zbog pogrešne primene materijalnog prava, sa kojih se po zakonu ne može izjaviti; to Vrhovni sud nalazi da je tužiočev zahtev nedozvoljen. Imajući pri tom u vidu po podacima iz spisa da drugostepeni sud svoju odluku koja se napada navedenim zahtevom, nije zasnovao na nedozvoljenim, ni posrednim a ni neposrednim raspolaganjima stranaka u smislu već citiranog člana 3. stav 3. ZPP-a.

Sa tog razloga je primenom člana 404. u vezi člana 421. stav 2. ZPP-a odlučio kao u stavu II izreke ove odluke.

Predsednik veća-sudija

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice,

Mirjana Vojvodić

st